

شرایط تبدیل حبس به مجازات‌های جایگزین

قانونگذار در سال ۹۲ به منظور کاهش حبس و تعداد افرادی که به زندان می‌روند، نهاد جدیدی تحت عنوان مجازات جایگزین حبس را در قانون مجازات اسلامی پیش‌بینی و مقرر کرده است که در صورت وجود شرایط خاص، مجازات‌های حبس می‌تواند یا باید به مجازات‌های دیگری تبدیل شود.

قانونگذار در سال ۹۲ به منظور کاهش حبس و تعداد افرادی که به زندان می‌روند، نهاد جدیدی تحت عنوان مجازات جایگزین حبس را در قانون مجازات اسلامی پیش‌بینی و مقرر کرده است که در صورت وجود شرایط خاص، مجازات‌های حبس می‌تواند یا باید به مجازات‌های دیگری تبدیل شود.

به گزارش «تابناک» مجازات‌های جایگزین حبس طبق ماده ۶۴ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ عبارت از دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی، جزای نقدی روزانه و محرومیت از حقوق اجتماعی است.

تبدیل مجازات حبس به مجازات‌های جایگزین در پاره‌ای موارد الزامی و در پاره‌ای موارد اختیاری و در واقع بسته به نظر قاضی است.

شرایط تبدیل حبس به مجازات‌های جایگزین

به موجب ماده ۶۴ قانون مجازات اسلامی تعیین مجازات جایگزین حبس منوط به گذشت شاکی و وجود جهات تخفیف مجازات است. اما هیأت عمومی دیوان عالی کشور با صدور رأی وحدت رویه شماره ۷۴۶ مورخ ۲۹ دی سال ۱۳۹۴، این ماده را بدین نحو تفسیر کرد که در موارد الزامی تبدیل مجازات جایگزین حبس، گذشت شاکی و وجود جهات تخفیف مجازات ضرورت ندارد و مجازات حبس الزاماً باید به مجازات جایگزین تبدیل شود.

بسته به این که جرم عمدی یا غیرعمدی باشد، نحوه تبدیل آن به مجازات جایگزین بر اساس میزان حبس اصلی متفاوت است:

در جرایم عمدی که مجازات اصلی آن‌ها تا سه ماه حبس است، تبدیل حبس به مجازات جایگزین اجباری است. در جرایم عمدی که مجازات اصلی آن‌ها ۹۱ روز تا ۶ ماه حبس است، تبدیل حبس به مجازات جایگزین در صورت نبود موانع مندرج در قانون، اجباری است.

در جرایم عمدی که مجازات اصلی آن‌ها ۶ ماه تا یک سال حبس است، تبدیل حبس به مجازات جایگزین در صورت نبود موانع مندرج در قانون، اختیاری است.

منظور از موانع تعیین مجازات جایگزین حبس در بند های ۲ و ۳ داشتن بیش از یک فقره سابقه محکومیت قطعی به حبس تا ۶ ماه یا جزای نقدی بیش از ۱۰ میلیون ریال یا شلاق تعزیری یا یک فقره سابقه محکومیت قطعی به حبس بیش از ۶ ماه یا حد یا قصاص یا پرداخت بیش از یک پنجم دیه به لحاظ ارتکاب جرم عمدی و سپری نشدن پنج سال از اجرای این مجازات هاست.

در جرایم عمدی که مجازات اصلی آن‌ها بیش از یک سال حبس است، در صورتی که دادگاه حبس را به کمتر از یک سال تخفیف دهد، تبدیل حبس به مجازات جایگزین ممنوع است، و در غیر این صورت اختیاری است.

در صورت تعدد جرایم عمدی با مجازات بیش از ۶ ماه حبس، تبدیل حبس به مجازات جایگزین ممنوع است.

در جرایم غیرعمدی که مجازات اصلی آن‌ها کمتر از دو سال حبس است، تبدیل حبس به مجازات جایگزین الزامی است.

در جرایم غیرعمدی که مجازات اصلی آن‌ها بیش از دو سال حبس است، تبدیل حبس به مجازات جایگزین اختیاری است.

در جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی، قاضی نمی‌تواند حکم به جایگزین حبس صادر کند.

قاضی در صورت صدور حکم به مجازات جایگزین حبس، میزان حبس اولیه را هم در حکم ذکر می کند تا اگر اجرای مجازات جایگزین امکان پذیر نشود یا محکوم علیه از دستور های دادگاه تبعیت نکند، مجازات اصلی (حبس) اجرا شود.